References

1. Ahadullin, R. R., 2004. Polikul'turna osvita : metodoloho-teoretychnyy aspekt [Multicultural Education: Methodological-Theoretical Aspect]. *Bulletin of the Academy of Ped. of Sciences of Ukraine. Series: Pedagogy and Psychology*, 3, pp. 18-29.
2. Bakhov, I. S. and Chernukha, N. M., 2012. Metodolohichni osnovy suchasnoyi polikul'turnoyi osvity [Methodological foundations of modern multicultural education]. *Trypillian civilization*, 8, pp. 37-40.
3. Voloshchuk, Ye.V., 2005. Chas zbyraty kaminnya (Pro onovlennya kontseptsii ta shlyakhy podal'shoho rozvytku predmeta "Zarubizhna literatura") [Time to collect stones (On updating the concept and ways of further development of the «World Literature» subject)]. *World Literature in Ukrainian Secondary Schools*, 2, pp. 12-18.
4. Hulets'ka, Ya. H., 2007. Vychovannya osobystosti v umovakh polikul'turnosti suspil'stva [Education of personality in the conditions of multicultural society]. *Theoretical and methodological problems of education of children and students*, I, pp. 49-56.
5. Derzhavnyy standart bazovoyi i povnoyi zahal'noyi seredn'oyi osvity (Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 23. 11. 2011 r. № 1392) [Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 23, 2011 No. 1392)], 2012. *Information collection and comments of the Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine*, [online] 4-5, pp. 3-56. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п>.
6. Moyseyiv, I. K. 2003. *Zarubizhna literatura v lyudynotvorchomu vymiri: Knyha dlya vchytelya* [Foreign Literature in the Human-Creating Dimension: A Book for the Teacher]. Kiev: Genesis.
7. Stolyarchuk, L. B. 2014. Formuvannya polikul'turnoyi kompetentnosti studentiv u protsesi vyvchennya inozemnykh mov [Formation of multicultural competence of students in the process of learning foreign languages]. *Obrii*, 1 (38), pp. 95-99.

УДК 378.011.3-057.87:2-77:616.89-008.441.44(045)

DOI: 10.31339/2617-0833-2019-2(27)-119-125

**РЕЛІГІЙНА ВІРА У ПРОТИДІЇ СУЇЦИДАЛЬНОСТІ У СЕРЕДОВИЩІ
СТУДЕНТСТВА**

Олійник А.В.

**RELIGION IN COUNTERACTION TO SUICIDAL TENDENCIES
WITHIN STUDENT'S ENVIRONMENT**

Oliiynk Alla

У даній статті проаналізовано значущий антисуїцидальний вплив релігійної віри на свідомість та поведінку сучасного українського студентства, емпірично встановлено гармонізуючий вплив віри в Бога на психіку студентської молоді, обґрунтовано психологічні особливості впливу релігійної віри у протидії суїцидальності.

Ключові слова: аутодеструктивність, психопрофілактика, релігія, суїцид, студентська молодь.

This article analyzes the significant anti-suicidal influence of religious faith on the consciousness and behavior of contemporary Ukrainian students; the psychological peculiarities of the influence of religious faith in combating suicide are substantiated.

In solving the tasks we used the methods of L. Sobchik SMDO (standardized method of personality research); methods of differential diagnosis of Zungé depressive states (TI Balashova

adaptation), B. Lyuban-Plozza questionnaire (to determine suicide risk), N. Peseshkian questionnaire (to diagnose persons with suicidal tendencies), author's questionnaire for identifying mutual relations with suicidal tendencies in the environment of student youth.

The achievements of religion in the psychotherapeutic sphere are especially significant. Instilling a profound safety feeling, optimistic hope it makes a powerful psychotherapeutic and psychopreventive effect. Counterpoising the rational approach to life, according to some scientific research, life practice, genuine belief in God preventive from existing anxiety fear and despair (which are the psychological factors of suicides), became individuals' utmost authority that promises them rescue from evil threat and death, inspires life, strength, joy, optimistic hopes for future.

Within the humanistic paradigm, science does not process convincing rationally expressed arguments capable of freeing a person from torments of contradictory inconsolable existence and it unlikely to produce them in the nearest future. It is only able to suggest a person improving the world and himself or herself to the best of the abilities.

As a result of the profound theoretical-empiric analysis of the problem it has been proved that it is necessary that special educational programs aimed at antisuicidal humanistic existence senses, declared by religion, should be implanted in modern students' environment. Such programs are to prevent and correct cruelty, aloofness, paying special attention to the activity of destructive cults, totalitarian sects and groups popularizing autodestructive ideology (leading to suicides); to resist these tendencies.

The problem of psychoprevention of suicidal tendencies should be solved at the level of the whole society. It can be done by means of adopting and adhering to humanistic and religious moral values by citizens, «awakening» humanistic social consciousness.

Key words: autodestruction, psychoprevention, religion, suicide, students.

Самогубство є однією з найбільш болісних проблем сьогодення. Зростання чисельності добровільно-передчасних смертей в Україні й в усьому світі, причому серед різних верств населення пояснює необхідність подальшого пошуку ефективних засобів протидії суїцидальності.

Реалії сучасного світу (цинізм, егоїзм, аморальність), істотне зниження рівня зацікавленості духовними цінностями, моральний занепад суспільства, відсутність чітких життєвих перспектив призводять до зростання чисельності людей різного віку, особливо молоді, охоплених почуванням екзистенційного абсурду. Йдеться про феномен, який дослідники назвали глобальною кризою духовності. Зростання суїцидальної налаштованості є істотною ознакою цієї кризи. Україна ввійшла до групи країн з високим рівнем суїцидальної активності. Суїцид є другою за кількісними показниками причиною смерті молоді, а якщо врахувати самогубства, замасковані під інші види насильницької смерті, – можливо, й першою.

Теоретико-методологічною базою дослідження стали трактування релігійної віри як «вершини свідомості»: віри у високий сенс людського існування у концепції В. Г. Джемса; логотерапія В. Е. Франкла, концепції Е. З. Фромма, представників гуманістичної психології (А. Х. Маслоу, Г. У. Олпорта, К. Р. Роджерса та ін.) щодо потужності антидеструктивного, антисуїцидального потенціалу віри в Бога, гуманістичних релігій; психологія релігії В. П. Москальця (трактування релігійної віри як надпотужного антисуїцидального чинника) та ін.

Мета та завдання статті полягають в обґрунтуванні проблеми антисуїцидального впливу релігійної віри, розширенні уявлень щодо психопрофілактики суїцидальних тенденцій у середовищі студентської молоді.

У ході розв'язання поставлених завдань нами використовувалися методики Л.Собчик СМДО (стандартизований метод дослідження особистості); методика диференціальної діагностики депресивних станів Зунге (адаптація Т.І.Балашової), опитувальник Б.Любан-Плоцца (для визначення ризику суїциду), опитувальник Н. Пезешкіана (для діагностики осіб

із суїцидальними тенденціями), авторська анкета для виявлення взаємозв'язку релігійної віри з суїцидальними тенденціями в середовищі студентської молоді.

Аналіз мотивів суїцидальної поведінки у середовищі сучасної студентської молоді дає підстави стверджувати, що даний віковий період є чи не «найсприятливішим» для здійснення самогубства – час, коли особистість звертається до визначення сенсу життя, перегляду його цінностей.

Як неможливо дати універсальне пояснення причин суїциду, так і неможливо виокремити єдині чинники, що убезпечать людину від цієї думки. Серед антисуїцидальних чинників (установок і переживань, які перешкоджатимуть реалізації суїцидальних намірів) як соціально-психологічних орієнтирів, необхідних для вдоволеного життя людини у соціумі, позбавленого думок про самогубство, В.П. Москалець називає постійний пошук сенсу власного життя, орієнтацію на автентичні життєві цінності, ідеали, духовну активність. Особливо значущою у протидії самогубству, на думку В. Москальця, є роль духовності. Це обумовлюється тим, що у нестабільні історичні епохи міцність і стійкість людини визначається її духовним вкоріненням у вічність, вірою, надією та любов'ю [5, с. 143 – 144].

В.В.Рибалка до чинників, які протидіють суїцидальним тенденціям і створюють особливий імунітет антисуїцидальної міцності особистості відносить: формування сенсу життя, життєвої перспективи, міцних зв'язків із близькими, родиною, суспільством, природою, соціальну адаптованість, інтегрованість з людьми та суспільством; наявність особистісних рис, які сприяють спілкуванню, – щирості, доброзичливості, взаєморозуміння, емпатійності, приязні; віру в Бога, у божественні цінності Всесвіту; підвищення значущості особистості у кризових ситуаціях, інтелектуальний опір смерті, в тому числі і самогубству; підвищення цінності людини як вершини еволюційно-генетичного процесу і носія генетичного та культурного багатства людства і Всесвіту; піднесення цінності особистості як концентру історико-культурного процесу; піднесення цінності життя людини як невід'ємного елемента історико-культурного поступу людства [4, с. 12 – 13].

Ми погоджуємося з думкою науковців про те, що молоді вкрай необхідні цінності та ідеали, які б відкривали їм красу сенсу життя, були зорієнтованими на щось значно вище, ніж особистісні інтереси, обмежені власним егоїзмом, що суперечить думкам про самогубство.

Одним із найефективніших чинників протидії аутодеструктивності студентської молоді є віра в Бога з її потужним антисуїцидальним потенціалом.

У ході поглибленого теоретичного та емпіричного етапів дослідження нами було встановлено: серед віруючого студентства не було виявлено осіб з вираженою суїцидальністю; виражені суїцидальні тенденції були виявлені близько в третини невіруючих осіб; практично всі досліджувані, які назвали себе віруючими, виявили негативне ставлення до феномену самогубства й усього того, що так чи інакше знецінює життя; у невіруючого студентства вищий рівень самозвинувачення, аутоагресивності, емоційної невірноваженості; віруюча молодь оптимістичніше налаштована на майбутнє.

Звичайно, отримані результати не є підставою для тверджень, що релігійна віра являє собою абсолютну панацею від серйозних розчарувань, депресивності, екзистенційних переживань, суїцидальності (ці психологічні стани – результат складної взаємодії багатьох чинників, серед яких і ендегенні, що спричиняють різноманітні розлади психіки особистості) [5, с. 19 – 24, с. 162 – 210].

Однак, іудаїзм та світові релігії християнство та мусульманство, які розвинулись на його основі, протягом усієї своєї історії були і є потужним суспільно-культурним антисуїцидальним чинником. Іудейська релігія завжди засуджувала і засуджує самогубство своїх вірних, але наставляє, що єврейський воїн у випадку загрози полону, має вбити себе. Іудаїзм забороняє будь-які дії індивіда, спрямовані проти життя (контрацепцію, аборти, евтаназію, ад особ).

Релігійна кара за вчинене самогубство серед мусульманських народів є настільки нещадною, що не тільки дане явище, але й власне сама думка про суїцид вважається тут

неприйнятною (за винятком суїцидів як альтруїстичної самопожертви на користь держави) [5, с. 32].

Християнство, яке зародилось у лоні іудаїзму, також доволі швидко наклало жорстку заборону на добровільне позбавлення себе життя після хвилі самогубств перших християн-мучеників, що прагнули таким чином якомога швидше постати перед Всевишнім.

Попри неможливість наукового доведення релігійних догм, чимала кількість науковців (В. Г. Джемс, В. П. Москалець, Г. У. Олпорт, В. Е. Франкл, К. Г. Юнг та ін.) прагнула дати науково-психологічне пояснення впливу релігії на смислове сповнення життя людини.

Так, на великий психотерапевтичний потенціал релігії вказував В. Г. Джемс: загальним для усіх релігій є звільнення від душевного страждання [2]. Позитивний потенціал релігійних почуттів долає меланхолію, депресію, відчай, безнадію, емоційний дисбаланс, які є чинниками суїцидальності, надає людині душевної рівноваги, сповнює її життя сенсом. Релігія змінює світорозуміння, самосприйняття людини з негативної палітри на позитивну. Така трансформація – перетворення негативно забарвлених, гнітючих емоційних станів у позитивно забарвлені, світлі, радісні, стенічні (що активізують життєдіяльність, посилюють життєву енергію). Перехід від глибокого душевного страждання до радісного звільнення є істотною психологічною особливістю всіх релігій: на зміну внутрішньому сум'яттю, екзистенційним стражданням приходить душевний спокій і рівновага. Він наголошував, що людина, яка пройшла через муки пошуків, через тугу і скорботу, спроможна пізнати глибокий сенс життя. Охопленій полум'ям душевного сум'яття людині не може допомогти ні інтелектуальна, ні моральна втіха [2]. Це під силу лише релігії – чиннику, який за силою емоційної насиченості та інтенсивності не поступається душевним стражданням. Випробувавши на собі муки відчаю та душевної агонії, людина оновлюється і здійснює прорив в інший вимір буття [2, с. 55].

Потужний емоційно-катарсичний ефект релігії є вершиною її психотерапевтичної ефективності. Катарсис звільняє від негативно забарвлених емоційних переживань та песимістичних думок, стимулюючи екстатичну, екзальтовану радість, величезне душевне полегшення шляхом бурхливої розрядки гнітючого психічного напруження.

На катарсис як один із найбільш давніх ефективних психотерапевтичних методів вказував один із засновників гуманістичної психології К. Р. Роджерс. Гуманістична психологія прагне розв'язати глибокі конфлікти особистості за допомогою посилення її «Я». Цьому, на думку К. Р. Роджерса, активно сприяє сповідь як ритуальний складник, елемент таїнства покаяння, яку практикують християни. Сповідь спрямована на досягнення катарсичного ефекту, завдяки якому людина звільняється від психічної напруги, страхів, тривог і почуття провини, що породжують здебільшого підсвідому потребу у ад особистісн, яке є істотним психологічним чинником суїцидальності [3, с. 42 – 68].

Олпорт Г. У. вважав, що релігія є вкрай потрібним людині інтегратором її психіки. За його спостереженнями, невротична особистість жалкує з приводу минулого, ненавидить своє сьогодення і боїться майбутнього. Релігія ж пропонує прощення за гідне жалю минуле, прийнятний, сповнений, якщо не радістю існування, то принаймні душевним спокоєм смисл теперішнього й оптимістичне сподівання на майбутнє, й цим самим потужно протидіє суїцидальності [3, с. 112].

На важливість віри в Бога для психічного здоров'я особистості вказував і К. Г. Юнг. Він наголошував, що релігія є універсальною системою психотерапії, яка зцілює нестерпні душевні страждання людини, стабілізує її психіку, і смерть Бога в її душі неодмінно приведе до втрати людиною самої себе [3, с. 173]. Релігійні символи, за К. Г. Юнгом, надають сенсу життю людини, дозволяють екзистенційно відчувати буттєвість, ефективно протидіють дегуманізації, відчуженості та роз'єднаності у суспільстві — процесам, які породжують надмірний індивідуалізм, ворожість та агресію людей і перебувають у прямому зв'язку з їх суїцидальними потягами.

Взірцем ефективної психопрофілактики і психотерапії засобами релігії є логотерапія В. Е. Франкла. Немає жодної іншої такої психотерапевтичної концепції особистості, яка була б настільки особистісно вистраждана, в горнилі пекла нацистського табору. Випробувавши на собі усі жахи нацистських концтаборів, В. Е. Франкл виходив з того, що релігійна віра надавала в'язням сенсу життя навіть у жахливих умовах Освенціма і Дахау. Основна ідея логотерапії – віднаходження особистістю за допомогою високого смислу життя. Для релігійної людини, за В.Е.Франклом, питання про сенс життя взагалі не виникає, оскільки щира віра в Бога сповнює усе її єство глибоким життєдайним смыслом. Відтак логотерапія є дієвим терапевтичним засобом, спрямованим на подолання психологічних проблем суїцидента.

Переконання у глибокому релігійному смислі страждань сповнює людське існування високим життєдайним сенсом, – є потужним чинником протидії аутодеструктивності. Віра у надсмысл робить людину міцнішою – для такої віри немає нічого безглузлого. Логотерапія навчає розглядати життєві негаразди як шлях до самозцілення, зберігаючи віру навіть у найскладніші періоди відчаю [7]. Впевненість у не даремності життєвих страждань сповнює людську психіку величезною життєвою енергією, є джерелом її духовної сили, допомагає долати будь-які труднощі, негаразди, зберігає високий сенс існування. Логотерапевтичне лікування, зорієнтоване на надсмысл, повертає розчарованій людині втрачену релігійність. В. Е. Франкл підкреслював, що не людина ставить питання про сенс власного життя, а життя ставить це питання перед нею. Сенс буття є необхідним його фундаментом: серед в'язнів нацистських концтаборів виживали не найздоровіші та наймолодші, а ті, хто мав дуже цінну для себе життєву перспективу, спроектований у майбутнє високий смысл існування.

За переконанням В. Е. Франкла, людське життя за будь-яких обставин сповнене смыслом, і навіть самогубець вірить у смысл, якщо не життя, то смерті [7, с. 177-182]. Логотерапія шукає абсолютно життєдайний смысл, який не втрачає свого потенціалу за будь-яких обставин. Саме таким є життєвий смысл, який пропонує релігія.

Наведені аргументи переконують: особистість може щасливо існувати і вберегти себе від жаги самознищення, якщо матиме надособистісний смысл, який пропагує релігія, житиме не лише заради себе. Життя, позбавлене такого надособистісного смыслу, спрямоване виключно на химерні цінності нестабільного матеріального світу, не захищене від відчаю, та песимізму – чинників, які перебувають у прямому зв'язку із суїцидальністю.

Потужним психопрофілактичним потенціалом протидії суїцидальності володіє християнська віра: завдяки гуманістичним ідеалам добра, милосердя, любові, християнство володіє величезною життєдайною силою. Християнський альтруїзм – вершина гуманізму, що базується на жертвній любові до ближнього: любити – означає забути про себе. Про це свідчать слова Ісуса Христа: «Хто зберіг душу свою – втратить її, хто втратить її заради Мене – збереже її», промовляючи які, має на увазі любов до інших (Матф. 10 : 39). Християнська любов є єдиним засобом розв'язання життєвих суперечностей: долає жорсткі межі замкнутості, егоїзму, передбачає всепрощення, милосердя (що суперечить деструктивності, формуванню суїцидальності).

Зовсім недавно психотерапевти остаточно переконалися в тому, що завжди доводили гуманістичні релігії: немає кращих ліків для душі, окрім любові, яка перетворює всю емоційну сферу психіки людини: люблячий радіє, а той, хто ненавидить, страждає і примножує зло. Християнська віра, закликаючи до всепрощення («благословляйте тих, хто проклинає вас») та жертвової, позбавленої егоїзму любові до ближнього, суперечить злу та агресії у людських душах, володіє потужною силою протидії деструктивності, й відтак і аутодеструктивності.

Потужним психопрофілактичним та психотерапевтичним ефектом у протидії формуванню «сприятливих» щодо суїцидальності невротично-депресивних деструкцій у психіці людини володіє християнське трактування страждань людини. Саме в душі, гартованій стражданням, розкриваються людські чесноти – милосердя, здатність зносити

поневір'яння задля встановлення справедливості. Оскільки, згідно з релігійним трактуванням, у Царство Боже потраплять не просто добродії, а насамперед ті, хто пройшов через випробування, то подібне релігійне налаштування дозволяє, вистраждавши, здобути самоповагу, що протидіє формуванню почуття нікчемності, сприятливого щодо суїцидальності.

У цьому руслі, аналіз результатів нашого емпіричного дослідження засвідчує наявність стурбованості у середовищі сучасного студентства (причому як віруючого, так і невіруючого) падінням рівня гуманізму, толерантності, доброзичливості серед населення, зростанням рівня суїцидальності. Невимушені бесіди зі студентами з приводу використання гуманістичного потенціалу релігійної віри у профілактиці аутодеструктивності показали підтримку більшості: 63% віруючих і 37% невіруючих студентів, присутніх під час таких бесід, погодилися з думкою, що глибинним джерелом аутодеструктивності сучасної молоді є наростання відчуженості, ворожості, агресії у міжособистісній взаємодії, надмірна егоїстична зосередженість більшості на меркантильних інтересах, й відтак – байдужість до проблем іншого, що суперечить релігійній етиці. Оскільки людина не може жити без любові, духовного спілкування з іншими – гордіня, егоїзм та агресія «вбивають» її, – як стверджує Р. М. Грановська [1, с. 284]. 19,38% віруючих студентів пов'язують тенденцію зростання суїцидальності серед молоді з низьким рівнем духовності у сучасному суспільстві.

В унісон вищезазначеному, варто підкреслити: «врятувати» стражденну душу людини від деструктивності (й відтак, від аутодеструктивності) спроможний вітальний гуманістичний потенціал релігійної віри шляхом пробудження її «гуманістичної совісті», що сприятиме моральному вдосконаленню особистості.

Релігійна віра значуще протидіє формуванню суїцидальних настроїв: володіючи потужним цілющим потенціалом, рятує більшість від мук переживання екзистенційного абсурду, тривоги, особистісних розчарувань. Ефективність психопрофілактики суїцидальних тенденцій з використанням антисуїцидального потенціалу релігійної віри повинна носити системний та комплексний характер, ґрунтуватися на життєствердному релігійному тлумаченні життя як найвищої людської цінності, життєдайності трактування релігією негараздів, страждань, орієнтації на вищі гуманістично-релігійні духовно-моральні цінності існування, успішності релігійного розв'язання основної людської проблеми – скінченності життя, що є джерелом болісних екзистенційних переживань людини абсурдності існування.

Отримані результати не претендують на вичерпне висвітлення досліджуваної проблеми, а відкривають нові перспективи наукових досліджень антисуїцидального впливу релігійної віри: актуальним залишається дослідження глибинно-психологічних антисуїцидальних механізмів впливу віри в Бога, сповіді, молитви у протидії суїцидальності.

Список використаних джерел

1. Грановская Р. М. Психология веры / Р. М. Грановская. – СПб., 2004. – 576 с.
2. Джемс В. Многообразие религиозного опыта / В. Джемс. – СПб., 1993. – 418с.
3. Предко О.І. Психологія релігії: історія, теорія, релігієзнавчі виміри: монографія / О.І. Предко. – Київ, 2005. – 278с.
4. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій в учнівської молоді: метод. рекомендації / В.В. Рибалка. – Київ, 2007. – 68 с.
5. Психологія суїциду: посіб. / ред. В.П. Москальця. – Київ, 2004. – 288 с.
6. Психологія релігії: посіб. / ред. В. П. Москалець. – Київ, 2004. – 240 с.
7. Франкл В. Основы логотерапии. Психотерапия и религия. – СПб., 2000. – 286 с.

References

1. Granovskaja, R. M. 2004. *Psihologija very [Psychology of faith]*. St. Petersburg.
2. Dzherits, V. 1993. *Mnogoobrazje relygyoznogo opyta [Variety of religious experience]*. St. Petersburg.

3. Predko, O. I. 2005. *Psychologija religii': istorija, teorija, religijeznavchi vymiry* [Psychology of Religion: History, Theory, Religious Dimensions]. Kyiv: Center for Educational Literature.
4. Rybalka, V.V., ed. 2007. *Psykhologichna profilaktyka suitsydalnykh tendentsii v uchnivskoi molodi* [Psychological prevention of suicidal tendencies in student youth]. Kyiv.
5. Moskalets, V.P., ed. 2004. *Psykhologhiia suitsydu* [Psychology of suicide]. Kyiv.
6. Moskalets, V.P., ed. 2004. *Psykhologhiia relihii* [Psychology of religion]. Kyiv.
7. Frankl, V. 2000. *Osnovy lohoterapii. Psykhoterapiia y relyhiia* [Basics of Logotherapy. Psychotherapy and religion]. St. Petersburg.

УДК [81'243:81'42]:378(045)

DOI: 10.31339/2617-0833-2019-2(27)-125-128

ІНШОМОВНИЙ ДИСКУРС У ЛІНГВОДИДАКТИЦІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Пітра Неля

FOREIGN LANGUAGE DISCOURSE IN LINGUODIDACTICS OF HIGHER EDUCATION

Pitra Nelya

У статті розглядаються теоретичні аспекти дослідження іншомовного дискурсу у вивченні іноземної мови студентами вищої школи. Автором проаналізовано основні теоретико-методологічні підходи до визначення місця іншомовного дискурсу в сучасній лінгводидактиці вищої школи. Обґрунтовано роль і значення аналізу іншомовного дискурсу студента у контексті встановлення його рівня володіння іноземною мовою.

Ключові слова: іншомовний дискурс, текст, лінгводидактика, комунікативна компетенція.

The article deals with the theoretical aspects of foreign language discourse in the process of foreign language studying by high school students. The author analyzes the main theoretical and methodological approaches of the place of foreign language discourse in modern higher education linguistics determining. The role and importance of a student's foreign language discourse analysis in the context of establishing his / her level of a foreign language command is substantiated. The meaning of the text and its place in the process of learning a foreign language are revealed.

Key words: foreign language discourse, text, second language learning, communicative competence.

Сучасні трансформації в освіті України, зокрема, вищій, особливо загострили проблему низького рівня володіння іноземною мовою як випускників шкіл, так і студентів вищих навчальних закладів. Поставлені вимоги щодо підвищення рівня володіння та розширення сфери використання іноземних мов (зокрема, «Концепція розвитку англійської мови в університетах» МОН України від 2019 р.) диктують зміни у методиці викладання та удосконалення навчання іноземних мов у вітчизняній вищій школі.

Особливе місце у навчальному процесі іноземної мови займає дискурс. Проблемам дискурсу у лінгводидактиці, його співвідношенню із текстом у навчальному процесі присвячено значний масив досліджень як закордонних вчених (Д. Вагнера, Т. ван Дейка, Д.П. Гі, А. Фірса та ін.), так і вітчизняних дослідників (Ф.С. Бацевича, Ж.Д. Горіної, І.М. Гуменюк, О.С. Селіванової та ін.). Значна частина вищезгаданих учених у свої працях акцентували увагу на структурах і стратегіях тексту та діалогу, єдності тексту, контексту, соціокультурних і лінгвістичних компонентів.

Грунтовні дослідження ролі дискурсу у вивченні іноземної мови з'явилися після